

FINLANDIA-
VOITTAJAN
UUTUUS

MARISHA RASI-KOSKINEN

PUDONNEET

MARISHA RASI-KOSKINEN

Pudonneet

WERNER SÖDERSTRÖM OSAKEYHTIÖ | HELSINKI

Taiteen edistämiskeskus ja WSOY:n Kirjallisuussäätiö
ovat tukeneet tämän kirjan kirjoittamista.

© MARISHA RASI-KOSKINEN JA WSOY 2022
PIIRROKSET © ULRIKKA KALLIOJÄRVI (ULLE)
ISBN 978-951-0-46469-4
WERNER SÖDERSTRÖM OSAKEYHTIÖ
PAINETTU EU:SSA

Miskalle

Juna

on ensin tärinää, niin vaimeaa että sen hädin tuskin tuntee jalkapohjien alla. Vähitellen kattokruunun lasihelmet alkavat kilistä, sitten lusikka helähtää teekupissa ja ovi paukahtaa ensimmäisen ja toisen kerran. Lopulta kaikki liikkuu ja tärisee, myös valokuvat lasisissa kehyksissään. Ollaan viimeisessä talossa. Himmeä kattolamppu valaisee porrastasannetta, joka johtaa alas jyrkkiin ja kapeisiin portaisiin. Kun juna ohittaa talon, sen ääni peittää alleen kaiken.

Ovia on kaksi. Junan mentyä toinen niistä aukeaa. Lattialle lankeaa kaistale kirkasta valoa ja läikkään astuu lapsi, pieni poika paljain jaloin ja pyjamassa. Kun hän lähtee liikkeelle, hänen varjonsa kulkee hänen edellään. Portaiden edessä hän pysähtyy. Siinä on avonainen matkalaukku ja laukussa sikin sokin vaatteita, naisen ja lapsen. Näyttää siltä, että joku on tekemässä lähtöä. On myös lasia, se kimaltaa ja sitä on paljon. Lapsi kumartuu, ehkä poimiakseen sirpaleen tai mitä ikinä mutta

horjahtaa.

Siitä on viisitoista vuotta.

Siitä kaikki alkaa.

TURNAROUND

IAN & ELIAS

ENNEN ENSIMMÄISTÄ PÄIVÄÄ

K

ei saavu paljain jaloin niin kuin muukalaiset tarinoissa saapuvat, kulkurit jotka soluttautuvat ihmisten elämään, tutustuvat heihin ja heidän salaisuuksiinsa, viipyvät hetken ja katoavat kun ovat muuttaneet kaiken. Hän saapuu tennareissa, kävelee rivakoin askelin kädet hupparintaskuissa ja reppu selässä, huppu syvällä silmillään.

Tapahtumapaikka on katu, lyhyt ja kapea, taloja sen molemmin puolin on kaikkiaan kymmenen, pieni nurmikaistale erottaa ajotien jalkakäytävästä. Talot ovat kolmikerroksisia ja kiinni toisissaan, sisäänkäynnit ovat muutaman portaan päässä katutason yläpuolella. Puut kadun reunassa ovat vanhoja ja niin suuria, että siellä täällä juuret nostavat betonilaattoja paikoiltaan ja tottumaton kulkija voi satuttaa niihin jalkansa tai säikähtää pientä eläintä, joka vilistää pimeydestä pimeyteen.

Tulosuunnasta katsoen vasemmalla puolella asuvilla on käynyt tuuri: ensimmäisen, toisen, kolmannen, neljännen ja viidennen talon muodostaman rivin takana on samanlainen, peilikuvaksi rakennettu talorivistö. Kadun oikean puolen laita on huonommin, sillä näiden talojen takana kulkee rautatie. Eikä vain yksi raide, vaan pohjoiseen johtava pääraita. Lähijuna ei vielä riitä liikuttamaan maailmaa, mutta samaa reittiä kulkevat myös tavarajunat, kovaa ja raskaassa lastissa. Kaikki on jatkuvassa liikkeessä, radanpuoleisissa taloissa on opittu peittämään hyllyt pehmeällä paperilla ja sijoittamaan särkyvät esineet niin, että niiden väliin jää sormen menevä tila.

Kadun nimi on Turnaround. Turnaround niin kuin täyskäännös. Käänny ympäri, muuta mielesi ja ajattele asia uudestaan, palaa lähtöruutuun vaikka menettäisitkin vuorosi. Oikeasti nimi tarkoittaa kääntöpaikkaa. Katu ei johda mihinkään, alun perin se oli vain umpikuja jonka päässä voi kääntää auton. Talot rakennettiin vasta myöhemmin, sitten kun tila loppui niin kuin tila aina loppuu kasvavissa kaupungeissa. Siinä missä katu päättyy, koko kaupunki päättyy. Yhtä hyvin nimi voisi olla Deadend, umpikuja. Kadun päättymisen takia ja muutenkin. Sen vuoksi mitä yhdessä taloista kerran tapahtui.

Vielä yksi asia: Kadun päässä on ilmoitustaulu. Siellä ilmoitetaan kadonneista tai löydettyistä koirista, myynnissä olevista polkupyöristä, katkoksista veden jakelussa, koko perheen kesäjuhlista ja katukirpputoreista. Se on kokoontumispaikka, jossa vaihdetaan kuulumiset ja kommentoidaan, esitetään toiveet ja valitukset.

Siinä tulija pysähtyy. Ohitettuaan uinuvat talot ja niiden asukkaat: sokean naisen ja hänen koiransa, vilkkaan lapsikatraan vanhempineen, opiskelijoiden kommuunin, taiteilijan ateljeen ja naisen joka tarkkailee väsymättä katua. Nähdään että tulija avaa reppunsa ja ottaa sieltä kirjan, repäisee siitä sivun ja kirjoittaa jotain. Sitten hän kiinnittää paperin ilmoitustauluun yhdellä ruostuneella nastalla ennen kuin jatkaa matkaansa, ohittaa kadun viimeisen talon ja katoaa näkyvistä. On jo kesäkuun alku ja silti kauhean kylmä. Tuoksuu keväältä juuri ennen kuin kadut putsataan ja kaikki puhkeaa kasvamaan: hiekalta ja märältä maalta, mullalta ja nurmikolta, sipulikukilta.

Hei!

Etsin töitä. Osaan siivota, hoitaa lapsia, ulkoiluttaa koiria, pitää seuraa vanhuksille, soittaa pianoa, maalata seiniä, piirtää, askarrella, leikata ruohoa, istuttaa kukkia, laittaa ruokaa, pyydystää tuholaishyönteisiä, opettaa matematiikkaa ym. Lyhyetkin työtarjoukset huomioidaan. Ei hörhöille eikä pervoille. Yhteydenotot sähköpostiin ja mieluiten heti: catering@underworld.com Kiitos!

K

Ian

Ensimmäinen ääni oli tämä: kaksi napakkaa lyöntiä kuin vahvan eläimen syke, sitten kolmas hiukan pehmeämpi ja kaksi lyöntiä taas. Toistuaan yhdistelmä muodosti kolmiosaisen rytmin. En tiennyt mikä ääni se oli ja miksi se kuului puolen yön tavarajunan jälkeen seinän takaa, talosta joka oli tyhjiällä. Tiesin vain, että se oli musiikkia.

Jos minun on kerrottava jotain itsestäni, mainitsen ensimmäisenä äänet. Se kuulostaa hullulta ja hullua se ehkä onkin, mutta ei sillä tavalla kuin ensi alkuun luulisi. En tarkoita harhoja tai sisäisiä ääniä vaan taustahälyä, sitä kaikkea minkä kuulee, jos kuuntelee. Kengänkorot asfaltilla. Vesi joka syöksyy pesukoneeseen. Sähköhammasharja jonka moottori vaihtaa pyörimissuuntaa. Kopiokone kun tekeillä on kymmenen liuskan monistenippuja kahdenkymmenenviiden oppilaan luokalle. Hakaneulan kilahdus kivilattialle.

Siinä missä muut keräävät jalkapallokortteja tai kirjoja, puhelimenkuoria, pullonkorkkeja, pelejä tai pölykapseleita, minä kerään ääniä. Tietokoneellani on tuhansien tallenteiden arkisto. Jos joku aukoo minulle päätään ja käskää hankkia elämän, kehotan laajentamaan ajattelua ja tarkistamaan elämän määritelmän. Elämiä on monenlaisia ja harva tietää mikä toisen elämässä on se oleellisin juttu. Minulle äänet ovat musiikkia ja musiikki on minun elämäni.

Elias

Yhden asian haluan tehdä heti selväksi: en ollut karkumatalla tai pahanteossa. Voi olla, että näytin siltä, kun kuljin hyytävässä tihkusateessa kaulukset pystyssä kuin sarjakuvien murtovaras, vilkuilin ympärilleni tämän tästä ja kuljetin mukana korvapuolta koira. Katua reunustavien talojen ikkunoista loisti valo, lämpimänkeltainen tai sininen, riippuen siitä oliko talossa jalkapallofaneja vai ei. Televisiosta tuli ystävyysottelu, selostus jatkui vaimeana ikkunalta toiselle. Se olisi ollut ihanteellinen aika murtovarkaalle, mutta minä en ollut sellainen. Minulla oli avain.

Ovi ei ollut helppo tapaus, mutta aukesi kun väänsin avainta ja potkaisin pari kertaa. Laskin rinkkani lattialle ja junntasin lukon väkisin kiinni. Päästin koiran irti ja se katosi pimeään.

”Mapa”, kutsuin sitä. Kuulin lähistöltä haukahduksen ja matalaa murinaa.

Heti eteisessä törmäsin johonkin ja löin otsani. Räpsytin turhaan valokatkaisijaa. En ollut osannut ennakoida pimeyttä, olihan alkukesä ja kesäyöt ovat kotona valoisia.

Valaisin alakertaa kännykän taskulampulla ja yritin muodostaa siitä pohjapiirroksen. Kadun puolella oli eteinen ja eteisestä ovi keittiöön, takapihan puolella kylpyhuone ja toinen ulko-ovi. Paljon muuta sinne ei olisi mahtunutkaan, kaikki oli pitkulaista ja kapeaa. Jostain yläpuoleltani kuului haukahdus. Nostin rinkan selkääni ja kiipesin seuraavaan kerrokseen. Keskikerroksessa oli vielä alakertaakin pimeämpää. Tila oli avoin, mutta katulamppu-

jen valo ei päässyt sisälle, koska kaikkien ikkunoiden edessä roikui jotain. Minkälainen ihminen täällä olikaan asunut, ainakaan hän ei ollut nauttinut auringonvalosta.

Ylimmässä kerroksessa ovia oli kaksi. Kadunpuoleisen huoneen ovi oli lukossa eikä avaimeni sopinut siihen. Toinen ovista oli auki, se oli makuuhuone, päätin asettua sinne. Jätin oven auki. Ylhäällä tunsin oloni jokseenkin turvalliseksi, sillä vaikka korkealta ei olisi sikaan helppoa pakotietä, ainakin olisi vain yksi suunta jota tarkkailla. Irrotin rinkastani retkipatjan ja makuupussin ja käperryin mykkyrälle seinää vasten, en halunnut nukkua samassa sängyssä kuin talon entinen asukas. Mapa pysytteli nyt lähelläni, sen haukahdukset olivat äänettömiä nytkähdyksiä. Koirani ei varsinaisesti ollut rohkeaa tyyppiä. En varsinaisesti ollut minäkään. Halusin olla. Tai. No niin.

En ole syrjäkylältä kotoisin, mutta säikähdin, kun juna ohitti talon. Ääni löi laudalta kaikki kotiseutuni meteliennätykset. Moottoritiekin jäi sille kakkoseksi. Ensin kuulosti siltä kuin helikopteri olisi törmäämisillään taloon, sitten kaikki alkoi heilua ja huojuua. Juna tuntui menevän niin läheltä, etten olisi ihmeteltyt, vaikka veturi olisi puhkaissut seinän ja jatkanut matkaansa talon läpi. Kun juna oli vaiennut ja maailma asettunut taas paikoilleen, hiljaisuus oli syvempi kuin aikaisemmin. Mapa murisi matalasti ja tuijotti alakertaan johtaviin portaisiin kuin olisi kuullut sieltä jotain.

Tärisin sisältäpäin. Siltä minusta tuntui aika usein. Ainakin silloin kun säikähdin. En päässyt ajatuksesta, että olin jättiläis-mäisen haudan sisällä vanhalla hautausmaalla. Ruumis oli muumioituneena jossain hämähäkinverkkojen ja pölyn keskellä. Sitä ympäröi palaneiden, tuulesa sammuneiden ja osittain sulaneiden hautakynttilöiden meri.

”Rauhoitutaan nyt”, sanoin enemmän itselleni kuin koiralle.
”Hän ei ole täällä enää.”

Mutta hän kuoli täällä.

Yksi asia auttoi aina. Irrotin rinkan kyljestä salibandymailan ja kaivoin vaatteiden seasta pallon. Heitin pallon seinään. Annoin sen pompata lattiasta kahdesti ennen kuin löin sen mailalla uudelleen seinään. Ja taas uudestaan. Pysymällä liikkeessä sain pidettyä ajatukset kasassa ja sisäisen tärinän poissa.

”Hänen kuolemastaan on monta kuukautta”, sanoin ja laitoin pallon takaisin rinkkaan. Sitten kävin nukkumaan vaatteet päällä ja reppu tyynynä. Mapa käpertyi kiepille vatsaani vasten, ja vaikka luulin etten mitenkään voisi saada unta, havahduin seuraavan keran ruohonleikkurin ääneen.

ENSIMMÄINEN PÄIVÄ

catering@underworld.com

eli K leikkaa nurmikkoo aamuseitsemältä. Nurmikonleikkuu kadun kaikilta etupihoilta on ensimmäinen työtehtävä, jonka ilmoitus on poikinut, toinen ovat koirat.

1) Etupihat. Ne eivät ole varsinaisia pihoja vaan pelkkä kadun ja portaiden välinen nurmikaistale, joka ei oikeastaan kuulu kenellekään. Siitä mikä ei kuulu kenellekään, ei yleensä myöskään pidetä huolta. Toisaalta sotkuinen yleisvaikutelma vähentää talojen jälleenmyyntiarvoa, joten Turnaroundin asukasyhdistyksen kokouksessa on sovittu, että palvelu voidaan ostaa ulkopuoliselta yrittäjältä. Varsinkin nyt, kun sellainen on ilmaantunut kadulle tyhjistä kuin taivaan lahjana. Kokous oli epävirallinen ja pidettiin ilmoitustaululla. Idean K:n palkkaamisesta esitti ensimmäisen talon omistaja, mies joka tunnetaan nimillä Korttelipoliisi ja Koirantappaja, vaikka hänen oikea nimensä on Atkinson ja eläköitymistä edeltävä ammatinsa arkistonhoitaja eikä hän tietävästi ole tappanut ainoatakaan eläintä, vaikka kannattaakin koirien haittaveroa. Palkka on kolehtimainen, maksu suoritetaan käteisellä ja oman tunnon mukaan, ilman verokorttia. Se sopii kaikille, myös K:lle. K leikkaa nurmikon ja tekee sen tarkasti, siistii jopa viimeisen talon etupihan, sen joka on tyhjillään, siitä huolimatta, ettei kukaan ole pyytänyt häntä tekemään niin.

2) Koirat. Niitä on useita ja toisin kuin nurmikaistaleet, ne kuuluvat jollekin. Sokea Linnea Purple talosta numero kaksi esimerkiksi tarvitsee koiralleen ulkoiluttajan. Mäyräkoira on ikivanha mutta jaksaa ainakin puolen mailin lenkin joka päivä. Hihnan päässä ovat myös seitsemännen talon beagle, nelostalon nuorenparin terrieri sekä kuutostalon lasten jättimäinen irlanninsusikoira. Lapsia on Dawsonin perheessä kaikkiaan seitsemän ja heidät on nimetty aakkosjärjestyksessä, esikoinen on April, sitten tulevat iän mukaan alenevassa järjestyksessä Betty, Chris, Donna, Eric, Frank ja pikkuinen Gabriel. Katrasta kutsutaan lempinimellä A-G. Koiran nimi on Hester. Kaikkea ei ole tarpeen muistaa, mutta painetaan mieleen tämä: Dawsonin lapsilla on irlanninsusikoira ja sen nimi on Hester.

Ian

Ruohonleikkuri pärähti käyntiin seitsemältä aamulla, kun olin häthätää nukahtanut. Niin se menee aina, valvon yöt ja nukun – jos mahdollista – pitkälle iltapäivään. Yö on hyvää aikaa musiikille. Yöllä mieli on ristiriidassa kalenterin kanssa ja sellaisista ristiriidoista musiikki syntyy.

Sinä kesänä olin seitsemäntoistavuotias. Minulla oli valkoiseksi värjätyt hiukset ja toinen silmistäni oli turkoosi. Se johtui värillisestä piilolinssistä, oikeasti silmäni ovat ruskeat. Erityistuntomerkinäni ovat kaksi tatuointia, joista nolomman tein nuppineulalla ja musteella vasemman nilkkani sisäsyryään kaksitoistavuotiaana ja jota kadun. Ensimmäinen oikea tatuointi minulla on olkavarressa ja se on G. Minulla on neljä lävistystä vasemmassa korvalehdessäni ja oikeassa kaksi, pidän niissä pieniä renkaita ja joskus mustia nappeja. Pukeudun mieluiten mustaan mutta vihreäkin käy. Jos näytän nörttimuusikolta, joka soittaa bändinsä kaikki instrumentit itse, se on vain hyvä. Minä nimittäin soitan kaikki instrumentit itse, en kaipaa muita sähläämään taustalle. Artistinimeni on Gr2veT, se lausutaan niin kuin gravity, painovoima. Julkaisen musiikkia verkossa.

Olen tehnyt musiikkia lähes koko elämäni, siitä huolimatta, etten soita kitaraa tai rumpuja, ja pianotunnitkin lopetin alkuunsa. Ensimmäisen teokseni sävelsin viisivuotiaana isän vanhoilla Casioilla, tätä nykyä työstän kappaleita tietokoneella ja syntetisaattorilla. Omin päin opettelu on musiikillista anarkiaa,

siitä olimme isän kanssa samaa mieltä. Siihen yhteisymmärryksemme loppuikin. Casiot olivat ajalta ennen isän punk-nuoruutta. Isä ei koskaan suostunut ymmärtämään elektronista musiikkia ja tajuamaan, ettei sillä tarvitse olla mitään tekemistä ylikansallisen listapopin kanssa.

Vastapäisen talon ennustaja on sanonut, että nimi on enne. Ehkä se on. Minä olen saanut nimeni Ian Curtisin mukaan. Kunnioituksesta, isä sanoi, ja siksi että kaimani kuoli vain muutamaa kuukautta ennen isäni syntymää. Isä väitti iskeneensä äidin sanomalla olevansa uudelleensyntynyt Joy Divisionin laulaja. Paljon muuta hän ei äidin ajoista puhunutkaan. *Love will tear us apart* ja niin edelleen.

Kotini on tavanomaista automatisoidumpi, jotkut kutsuvat sitä vieläkin älytaloksi. Meistä on tehty juttu ainakin Tekniikkaan ja Kotiin, Omaan Kotiin sekä Ihmisystävälliseen Asumiseen. Isä vastusti haastatteluja viimeiseen asti, mutta koska elektroniikka oli kaikkea muuta kuin ilmaista, tarvitsimme rahaa. Niin että jos tekee haun nimelläni, törmää väistämättä juttuun isästä, pojasta ja tekoälystä. Kotini ei ole oikeasti niin puunattu kuin juttujen kuvituksessa, asunto siivottiin lehtitalojen kustannuksella ja kaikki krääsä tungettiin vaatehuoneeseen. Yhdessä kuvista istumme keittiössä äänikomennolla toimivien kodinkoneittemme keskellä. Jutussa oli tarkoitus kurkistaa myös *kaikkein pyhimpään* (toimittajan sanoin) eli minun huoneeseeni, mutta koska en antanut siivota huonettani eikä johtojen sekamelskassa saatu aikaiseksi edustavaa otosta, kuvassa olen vain minä ja yksi tietokoneistani. Laitteistoa hallinnoi tekoäly nimeltä Select name – emme koskaan tulleet antaneeksi sille kutsumanimeä.

Isä halusi tehdä talosta sellaisen, että pärjäisin jos joskus jäisin yksin. Hän oli rakennuttanut hissien ja hankkinut meille jopa pienen kuntosalin. Aivan kuin hän olisi aavistanut jotain, Paula sanoi kerran puhelimesta, kun luuli etten kuullut. Paula oli isän naisystävä ja äitipuoleni, vaikkei asunutkaan meidän kanssamme.

Ja minähän pärjäsin. Kun isä kuoli, Paula olisi ottanut minut luokseen, mutta halusin jäädä. Hän poikkesi silti vähintään kerran viikossa pakkaamassa pakastimen täyteen kotitekoisia aterioita ja hoitamassa kasveja, joita oli isäni kanssa istuttanut takapihalle peittämään edes osan junaradalta kantautuvista äänistä.

Paulan mielestä olin yksinäinen. Hän väitti, ettei nuorelle ihmiselle ollut hyväksi asua yksin, saati käydä etälukiota. Minä olin eri mieltä. Jos pakataan samaan kuutioon kolmekymmentä samanikäistä ja samalla alueella asuvaa nuorta, se ei tarkoita että heistä tulisi ystäviä. Tai että jokainen saisi ystävän. Mutta kun kirjoittaa oikeat hakusanat ja löytää oikean foorumin, onkin nopeasti koossa kolmekymmentä ihmistä, jotka katsovat auringonnousua eri aikaan, mutta rakastavat samoja asioita. En ollut yksinäinen, minä vain valitsin itse kaverini. Minulla oli jo silloin outerspace, kymmenkunta parasta ystävääni maailman eri puolilta.

Ryhmän nimi on ulkoavaruus ja siihen on kaksi syytä. Ensiksikin asumme kaukana toisistamme. Yksi meistä asuu Uudessa Seelannissa, toinen Ranskassa, kolmas Suomessa, neljäs jenkeissä, viides ei halua sanoa missä ja niin edelleen. Outerspace ei kokoonnu kasvokkain, mutta vietämme aikaa yhdessä, katsomme elokuvia jaetulta näytöltä ja kuuntelemme toistemme musiikkia. Joku on aina hereillä ja joskus kaikki yhtä aikaa. Toiseksi outerspace on meille todellinen paikka, vaikka koostuukin vain tekstistä ruudulla.

Mitä toivon: että isä soittaisi bassoa taivaallisessa punkbändissä

Mihin uskon: en ainakaan edelliseen

Ketä ihailen: HAT-P-16:a (muusikko)

Mistä haaveilen: esiintymisestä elävälle yleisölle

Mitä pelkään: en ainakaan kuolemaa

Mitä en koskaan ole tehnyt (enkä tule koskaan tekemään):
juossut

**SELVITÄ MITÄ ON
TAPAHTUNUT. KEKSI MITÄ
TAPAHTUU SEURAAVAKSI.
VOIT TEHDÄ SEN MITEN HALUAT,
MAAILMA ON NYT SINUN.**

www.wsoy.fi

N84.2/84.2

ISBN 978-951-0-46469-4